

Postupné zmeny poľského zákona o Štátnej súdnej rade, ktoré mali za následok zrušenie účinného súdneho preskúmania rozhodnutí tejto rady, ktorými sa prezidentovi republiky predkladajú uchádzači o funkciu sudcu na Najvyššom súde, sú spôsobilé porušovať právo Únie

V prípade preukázaného porušenia zásada prednosti práva Únie ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť neuplatniť takéto zmeny

Uzneseniami prijatými v auguste 2018 Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko) (ďalej len „KRS“) rozhodla, že nepredloží prezidentovi Poľskej republiky návrhy na vymenovanie piatich osôb (ďalej len „odvolatelia“) na miesta sudcov na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) a že na tieto miesta navrhne iných uchádzačov. Odvolatelia podali proti týmto uzneseniam odvolania na Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd, Poľsko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Na takéto odvolania sa v tom čase vzťahoval zákon o Štátnej súdnej rade (ďalej len „zákon o KRS“) zmenený zákonom z júla 2018. Na základe tohto režimu bolo na jednej strane stanovené, že ak by všetci účastníci postupu vymenovania na miesto sudcu Najvyššieho súdu nenapadli predmetné uznesenie KRS, toto uznesenie by sa stalo právoplatným, pokiaľ ide o uchádzača navrhnutého na toto miesto, takže tento uchádzač mohol byť vymenovaný prezidentom republiky. Okrem toho prípadné zrušenie takéhoto uznesenia na základe odvolania účastníka, ktorý nebol navrhnutý na vymenovanie, nemohlo viesť k novému posúdeniu jeho situácie na účely prípadného pridelenia dotknutého miesta. Na druhej strane podľa toho istého režimu sa takéto odvolanie nemohlo zakladať na dôvode založenom na nesprávnom posúdení splnenia kritérií uchádzačmi, ktoré sa berú do úvahy pri prijímaní rozhodnutia o predložení návrhu na vymenovanie. Keďže sa vnútroštátny súd vo svojom pôvodnom návrhu na začatie prejudiciálneho konania domnieval, že takýto režim v praxi vylučuje akúkoľvek účinnosť odvolania podaného účastníkom, ktorý nebol navrhnutý na vymenovanie, rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku týkajúcu sa súladu tohto režimu s právom Únie.

Po tomto pôvodnom podaní návrhu bol zákon o KRS znovu zmenený v roku 2019. Na základe tejto reformy sa na jednej strane znemožnilo podanie odvolania proti rozhodnutiam KRS týkajúcim sa predloženia alebo nepredloženia uchádzačov na vymenovanie na miesta sudcov Najvyššieho súdu. Na druhej strane táto reforma stanovila zastavenie konania zo zákona o takýchto ešte prejednávanych odvolaniach, čím zbavila vnútroštátny súd jeho právomoci rozhodovať o tomto type opravného prostriedku, ako aj možnosti získať odpoveď na prejudiciálne otázky, ktoré položil Súdny dvor. Za týchto podmienok sa vnútroštátny súd vo svojom dopĺňujúcom návrhu na začatie prejudiciálneho konania Súdneho dvora pýtal na súlad tohto nového režimu s právom Únie.

Posúdenie Súdny dvorom

V prvom rade Súdny dvor zasadaajúci vo veľkej komore najskôr rozhodol, že tak systém spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom zavedený článkom 267 ZFEÚ, ako aj zásada lojálnej spolupráce zakotvená v článku 4 ods. 3 ZEÚ bránia legislatívnym zmenám, ako sú tie už citované, vykonané v roku 2019 v Poľsku, ak sa ukáže, že ich osobitným účinkom je zabrániť Súdny dvor rozhodnúť o prejudiciálnych otázkach, ako sú tie, ktoré položil vnútroštátny súd, a vylúčiť akúkoľvek možnosť budúceho opakovaného podania analogických otázok vnútroštátnym súdom. Súdny dvor v tejto súvislosti spresňuje, že vnútroštátnemu súdu prináleží, aby pri

zohľadnení všetkých relevantných skutočností a najmä kontextu, v ktorom prijal poľský zákonodarca tieto zmeny, posúdil, či je to tak v prejednávanej veci.

Súdny dvor sa ďalej domnieva, že povinnosť členských štátov stanoviť prostriedky nápravy potrebné na to, aby sa osobám podliehajúcim súdnej právomoci zabezpečilo dodržiavanie ich práva na účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, stanovená v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ, môže takisto brániť tomu istému typu legislatívnych zmien. Tak je to v prípade, ak sa ukáže, čo rovnako prináleží posúdiť vnútroštátnemu súdu na základe všetkých relevantných skutočností, že tieto zmeny sú spôsobilé vyvolať oprávnené pochybnosti u osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť sudcov vymenovaných na základe uznesení KRS vonkajšími činiteľmi, a najmä priamym alebo nepriamym vplyvom zákonodarnej a výkonnej moci, a pokiaľ ide o ich neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom. Takéto zmeny by teda mohli viesť k absencii dojmu nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci.

Na účely tohto záveru Súdny dvor pripomína, že záruky nezávislosti a nestrannosti vyžadované podľa práva Únie predpokladajú existenciu pravidiel upravujúcich vymenovanie sudcov. Okrem toho Súdny dvor zdôrazňuje rozhodujúcu úlohu KRS pri postupe vymenovania na miesto sudcu Najvyššieho súdu, keďže akt návrhu, ktorý prijíma, predstavuje podmienku *sine qua non* na to, aby bol uchádzač následne vymenovaný. Miera nezávislosti, ktorú požíva KRS vo vzťahu k poľskej zákonodarnej a výkonnej moci, tak môže byť relevantná pri posudzovaní, či sudcovia, ktorých vyberie, budú schopní splniť požiadavky nezávislosti a nestrannosti. Okrem toho Súdny dvor uvádza, že prípadná neexistencia súdneho prostriedku nápravy v súvislosti s postupom vymenovania na miesta sudcov vnútroštátneho najvyššieho súdu sa môže ukázať ako problematická, ak všetky relevantné kontextuálne okolnosti charakterizujúce takýto postup v dotknutom členskom štáte môžu vyvolať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci pochybnosti systémovej povahy, pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť sudcov vymenovaných v rámci tohto postupu. V tejto súvislosti Súdny dvor spresňuje, že ak by vnútroštátny súd mal na základe všetkých relevantných skutočností, ktoré uviedol vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, a najmä legislatívnych zmien, ktoré nedávno ovplyvnili proces vymenovania členov KRS, dospieť k záveru, že KRS neposkytuje dostatočné záruky nezávislosti, existencia súdneho prostriedku nápravy nevybratých uchádzačov by sa ukázala ako nevyhnutná na účely ochrany postupu vymenovania dotknutých sudcov pred priamymi alebo nepriamymi vplyvmi a v konečnom dôsledku vyhnutie sa vzniku vyššie uvedených pochybností.

Napokon Súdny dvor rozhodol, že ak vnútroštátny súd dospeje k záveru, že k prijatiu legislatívnych zmien v roku 2019 došlo v rozpore s právom Únie, zásada prednosti tohto práva ukladá tomuto súdu povinnosť neuplatniť tieto zmeny bez ohľadu na to, či majú legislatívny alebo ústavný pôvod, a pokračovať vo výkone právomoci, ktorá mu patrila, rozhodovať spory, ktoré mu boli predložené pred prijatím týchto zmien.

V druhom rade sa Súdny dvor domnieva, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ bráni legislatívnym zmenám, akými sú už citované zmeny vykonané v Poľsku roku 2018, ak sa ukáže, že sú spôsobilé vyvolať oprávnené pochybnosti u osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť takto vymenovaných sudcov vonkajšími činiteľmi, a pokiaľ ide o ich neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom, a tak viesť k absencii dojmu nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci.

V konečnom dôsledku prináleží vnútroštátnemu súdu, aby rozhodol o otázke, či je to tak v prejednávanej veci. Pokiaľ ide o úvahy, ktoré musí vnútroštátny súd v tejto súvislosti zohľadniť, Súdny dvor zdôrazňuje, že vnútroštátne ustanovenia týkajúce sa súdneho prostriedku nápravy v kontexte postupu vymenovania na miesta sudcov vnútroštátneho najvyššieho súdu sa môžu ukázať ako problematické z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich z práva Únie, keď rušia účinnosť doteraz existujúceho prostriedku nápravy. Súdny dvor pritom po prvé uvádza, že v dôsledku legislatívnych zmien z roku 2018 dotknutý prostriedok nápravy už nemá žiadnu skutočnú účinnosť a predstavuje už len zdanlivý súdny prostriedok nápravy. Po druhé zdôrazňuje, že v prejednávanej

veci treba zohľadniť aj kontextuálne prvky spojené so všetkými ostatnými reformami, ktoré sa nedávno týkali Najvyššieho súdu a KRS. V tejto súvislosti poukazuje okrem pochybností, ktoré boli vyššie uvedené v súvislosti s nezávislosťou KRS, na okolnosť, že legislatívne zmeny z roku 2018 boli zavedené veľmi krátko pred tým, ako sa mala KRS vo svojom novom zložení vyjadriť ku kandidatúram, ako sú kandidatúry odvolateľov, predloženým na účely uchádzania sa o mnohé miesta sudcov na Najvyššom súde vyhlásené za uvoľnené alebo nanovo vytvorené v dôsledku nadobudnutia účinnosti rôznych zmien zákona o Najvyššom súde.

Súdny dvor nakoniec spresňuje, že ak vnútroštátny súd dospeje k záveru, že legislatívne zmeny z roku 2018 porušujú právo Únie, bude jeho úlohou na základe zásady prednosti tohto práva neuplatniť tieto zmeny v prospech uplatnenia skôr účinných vnútroštátnych ustanovení, pričom sám vykoná preskúmanie stanovené týmito poslednými uvedenými ustanoveniami.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie](#) rozsudku sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň vyhlásenia rozsudku.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlásenia rozsudku je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106